

Sund≅Bælt
Sund≅Bælt

Høringsnotat for idé- og forslagsfase

Miljøkonsekvensvurdering for bevarelse af elementfabrik
Maj 2023

INDHOLD

1	INDLEDNING OG PROJEKTETS BAGGRUND	2
1.1	Indledende idé- og forslagsfase	2
2	INDKOMNE FORSLAG OG BEMÆRKNINGER	3
2.1	Høringssvar nr. 1	3
2.2	Høringssvar nr. 2	4
2.3	Høringssvar nr. 3	4
2.4	Høringssvar nr. 4	6
2.5	Høringssvar nr. 5	6
2.6	Høringssvar nr. 6	7
2.7	Høringssvar nr. 7	8
2.8	Høringssvar nr. 8	9
2.9	Høringssvar nr. 9	11
2.10	Høringssvar nr. 10	12

1 INDLEDNING OG PROJEKTETS BAGGRUND

I sommeren 2020 begyndte anlægsarbejdet til en fast forbindelse mellem Rødbyhavn på Lolland og Puttgarden på Fehmarn. Forbindelsen opføres som en sænketunnel bestående af 89 betonelementer. Disse elementer skal produceres på en elementfabrik, der er ved at blive etableret øst for Rødbyhavn. Elementfabrikken udgør sammen med den dertilhørende arbejdshavn, kontorer og administrationsfaciliteter, beboelsesfaciliteter mv. et stort, samlet produktionsområde. Når produktionen af tunnelementerne til Femern Bælt-tunnelen er færdiggjort i 2026, er elementfabrikken, arbejdshavnen og det øvrige produktionsområde ved Rødbyhavn på Lolland oprindeligt planlagt til at skulle rives ned.

Den 28. juni 2021 indgik et flertal i Folketinget en politisk aftale om "Infrastrukturplan 2035". Af aftalen fremgår følgende om tunnelementfabrikken ved Rødbyhavn:

"Parterne ser positivt på muligheden for, at Sund & Bælt bevarer den kommende tunnelementfabrik, som etableres ved Rødbyhavn på Lolland i forbindelse med Femern Bælt-forbindelsen. Det vil fastholde lokale arbejdspladser på Lolland samtidig med, at tunnelementfabrikken kan bidrage til at billiggøre kommende projekter, da der ikke vil være behov for at etablere nye produktionsfaciliteter til projekterne."

Sund & Bælt har på denne baggrund igangsat arbejdet med en miljøkonsekvensvurdering af bevarelsen af elementfabrikken, der beskriver og vurderer de miljømæssige konsekvenser af bevarelsen og den fortsatte drift af fabrikken.

1.1 INDLEDENDE IDÉ- OG FORSLAGSFASE

Miljøkonsekvensvurderingen blev indledt med en offentlig idé- og forslagsfase i perioden 31. oktober til 28. november 2022. Her fik borgere, myndigheder, virksomheder og interesseorganisationer mulighed for at komme med idéer, forslag og synspunkter, der kan indgå i det videre arbejde. Til formålet udarbejdede Sund & Bælt et idéoplæg, som kan læses her: [ideeoplæg bevarelse-af-elementfabrik.pdf \(sundogbaelt.dk\)](#)

I forbindelse med den offentlige idé- og forslagsfase blev der afholdt to borgermøder, den 13. november og den 17. november 2022, hvor Sund & Bælt orienterede om miljøkonsekvensvurderingen og tog imod forslag og bemærkninger fra de fremmødte. Borgermødet den 17. november 2022 blev optaget på video, som kan ses her, [Borgermøde om bevarelse af elementfabrikken 17.11.22 | Get this video \(skyfish.com\)](#) hvor også præsentationsmateriale fra borgermøderne kan findes. Mødedeltagernes input, spørgsmål og kommentarer indgår i Sund & Bælts videre arbejde med miljøkonsekvensvurderingen.

Der er indkommet i alt 10 skriftlige bemærkninger og forslag i idé- og forslagsfasen. I det følgende gengives de indkomne hørings svar uredigeret dog med undtagelse af hørings svar nr. 10, som er resumeret af hensyn til dets omfang. Sund & Bælts bemærkninger til hvert enkelt hørings svar er anført umiddelbart under i kursiv.

2 INDKOMNE FORSLAG OG BEMÆRKNINGER

2.1 HØRINGSSVAR NR. 1

1. Det sikres at stranden ved Østersøbadet bliver sikret og der findes en løsning magen til den som Femern har udført ved Lalandia.
2. Det kan være nødvendigt at ændre/udbygge høfderne m.m. så vi er sikre på, at sandet på stranden bliver liggende og med så lidt tang i strandkanten som muligt.
3. At vores badestrand bliver udformet så der mindst 1 sted bliver sikkert for børn at bade (special inddæmning eller lignende, ingen pludselig fald på bunden, så bund niveau ikke falder fra 30 cm til f.eks. 70-100 cm).
4. At der etableres en sikker cykel- og gangsti fra diget ved Østersøbadet og til Rødbyhavn.
5. At noget af det inddæmmede/opfyldte område ved Østersøbadet bliver rekreativt område.
6. At der opsættes en udsigtsplatform (ved Østersøbadet/det inddæmmede område) som har udsigt over Østersøen/elementfabrikken.”

Sund & Bælts bemærkninger:

Forholdene omkring stranden ved Hyldtofte Østersøbad vil blive behandlet i miljøkonsekvensvurderingen, herunder konsekvenserne af havnemolernes bevarelse på kyststrækningen øst for projektområdet. Der bliver, som en del af Femern Bælt-projektet, etableret en kystklint som naturligt eroderer og fodrer kysten nedstrøms mod øst med materialer. Derudover bliver kyststrækningen ud for Hyldtofte Østersøbad løbende monitoreret, og der bliver fremover udført strandfodring efter behov. Strandfodring blev senest udført i efteråret 2021.

Sund & Bælt planlægger ikke en udvidelse af stranden eller en ændring af høfderne ved Hyldtofte Østersøbad. Stranden vest for Lalandia, som Femern A/S allerede har etableret, er placeret på en sådan måde i forhold til strøm- og vindretning, at stranden vil vokse på grund af den naturlige tilførsel af sand fra vest. Modsat vil placeringen af en tilsvarende strand vest for Hyldtofte Østersøbad erodere bort, fordi de naturlige strømforhold medfører erosion i dette område.

På de fleste strande i Danmark vil der periodevis kunne opleves opskyllet tang langs strandkanten. Det er en naturlig proces som styres af vind og strømforhold. Femern A/S følger udviklingen på stranden og vurderer ikke, at der siden etableringen af de nye landområder og arbejdshavnen er kommet mere tang på stranden, og derfor er det heller ikke forventningen, at bevarelse af elementfabrik og arbejdshavn vil medføre mere tang på stranden.

Hvis der på baggrund af den seneste strandfodring og de lokale strømforhold er opstået bratte fald i strandprofilet, vil det blive søgt håndteret af Femern A/S, som tager kontakt til sommerhusområdets grundejerforening med henblik på afklaring.

Som en del af Femern Bælt-projektet er der allerede etableret en cykelsti fra diget ved Østersøbadet nord om fabriksområdet til Rødbyhavn. Som en del af miljøkonsekvensvurderingen vil behovet for yderligere cykelstier i området blive vurderet. Løsningsforslag til, hvordan bløde trafikanter kan passere elementfabrikken i perioder, hvor elementfabrikken er i drift samt i stilstandsperioder, vil indgå i miljøkonsekvensvurderingen.

Som en del af Femern Bælt-projektet vil den østligste del af landområdet, som grænser op til Hyldtofte Østersøbad, blive udlagt som et overdrev, som afgrænses af en klint mod havet, der aftager i højden hen imod Hyldtofte Østersøbad, hvortil der vil blive offentlig adgang, når Femern Bælt-projektet er afsluttet. Bevarelse af elementfabrik og arbejdshavn medfører ikke ændringer af planerne for området længst mod øst, men området vil, med forslaget om at bevare elementfabrik og arbejdshavn, blive afgrænset af arbejdshavnen mod vest.

Femern A/S er opmærksom på den voksende interesse for at komme helt tæt på anlægsarbejdet på elementfabrikken og i arbejdshavnen – både ved udsigtsplatformen for enden af Gl. Badevej samt ved Hyldtofte Østersøbad.

Femern A/S etablerer derfor et nyt, højt udsigtspunkt, benævnt "Pilen", ved Rødbyhavn, som skal give de mange besøgende overblik over byggepladsen. Udsigtspunktet bliver rejst tæt på det sted, hvor tunnelen begynder, og tog- og biltrafikken i fremtiden kører ned i den 18 kilometer lange tunnel til Puttgården i Tyskland. Det nye udsigtspunkt forventes at stå færdigt i 2024. Mere information om Pilen kan læses her: [Unikt udsigtspunkt skal vise nye sider af Femern-byggeri](#).

Øst for elementfabrikken vil kystklinten, når den er etableret som en del af Femern Bælt-projektet, også kunne fungere som et naturligt udsigtspunkt over vandet og arbejdshavnen. Der planlægges ikke etablering af en udsigtsplatform øst for projektområdet.

2.2 HØRINGSSVAR NR. 2

"Havde oprindeligt set frem til at kunne cykle langs den nye kyst fra Østersøbadet til Rødbyhavn. På den anden side giver det god mening at bevare elementfabrikken. Kan det overvejes at forlænge den eksisterende cykelsti forbi tunnelbyen og henover portalen mod Rødbyhavn når tunnelen er færdigbygget?"

Sund & Bælts bemærkninger:

Se tidligere svar vedrørende cykelsti i afsnit 2.1.

2.3 HØRINGSSVAR NR. 3

"Jeg er sommerhusejer i Grundejerforeningen Østersøbadet og er endvidere formand for grundejerforeningen.

Da projektet i sin tid blev bekendtgjort gjorde vi på foreningens vegne indsigelse mod flere forhold omkring byggeriet.

I første omgang ville man flytte en gocartbane væsentligt tættere på vores område, i stedet for at flytte den ud til et område, hvor der kun var få grundejere som blev påvirket. Der blev ikke lyttet til vores indsigelse og banen fik vi så i baghaven – dog med et voldanlæg som vi havde anbefalet og i dag gør at støjen er tålelig om end irriterende når der "ræses" på banen.

Selv tunnelbyggeriet, opførelsen af havneanlæg, beboelses og fabriksanlæg var så i høring, og ja vi havde en del betænkeligheder, men vidste at vi intet kunne gøre. Vi forventede dog en form for kompensation for de gener det ville medføre til området – den er også udeblevet indtil videre. Jeg har forsøgt at berolige områdets grundejere med at – det hele er jo på "lånt tid" – når det hele er afsluttet falder roen atter over Østersøbadet ligesom de rekreative naturområder reetableres – og det kan vi så se at det gør den formentlig ikke. Et af de store argumenter var også at når byggeriet var afsluttet og det hele var revet ned og fjernet ville hele området blive naturområde igen men livsbetingelser for både de særlige frøer og mus i området – ganske som det er beskrevet i det oprindelige grundlag for projektet.

Jeg er bekendt med at enkelte grundejere har udnyttet den øjeblikkelige situation til at sælge deres huse og købe andetsteds grundet støjgener og ikke mindst den nuværende situation omkring fabrikken.

Der har været voldsomme støjgener – af og til så voldsomme at man havde en fornemmelse af kraftig torden og jordskælv, lige som alarmer bipper højlydt osv. men ikke noget man ikke kan tåle når man ved det holder op en dag.

Jeg skal naturligvis også her indskyde at vi siden byggeriets start har haft en fantastisk korrespondance med byggeriets repræsentanter, der har lyttet til os og forsøgt at hjælpe, hvor de kunne.

Vi har jo pt. slet ingen fornemmelse af hvordan driften af fabrikken kommer til at påvirke vores område, det er en faktor som ingen kender og jeg tror at en del ikke bryder sig om at fabrikken forbliver efter arbejdet på forbindelsen afsluttes. En bevarelse af fabrikken lige op og ned af vores område går jo heller ikke ret godt i tråd med at hele det kæmpestore område øst for Østersøbadet netop er solgt til Hempel fonden med henblik på totalfredning som naturbeskyttelsesområde.

Vi må gå ud fra, at fabrikkens bevarelse allerede politisk er vedtaget og det bliver svært at komme med indsigelser. Vi skal dog erkende at der er meget tungtvejende argumenter for bevarelse af fabrikken – så som miljømæssige, produktionsmæssige og omkostningsmæssige hensyn – MEN vi kender ikke støj, støv, transport mv. gener fra fabrikkens drift – men det vil jo blive noget, der næppe kan undgås, og da vi er de eneste der umiddelbart bliver påvirket af en stofabrikation af elementer mv. i vores baghave, hvor man tidligere kunne høre fuglene synge og nu afløses af ”fabriksstøj”, er det vores ønske at man vil tilgodese os med en passende økonomisk eller lignende kompensation. Området vil helt sikkert blive påvirket af en blivende fabrik, hvilket vil føre til faldende priser og det vil blive svært at sælge sit sommerhus lige op ad en betonfabrik - og i samme forbindelse må vi erkende at området ikke er og ikke bliver det samme som det var dengang de fleste købte deres sommerhuse her.

Infrastrukturen/adgangsvejen fra Rødbyhavn og til Østersøbadet var i forvejen ikke særlig god – lige pt. må vi stort set sige den er ikke eksisterende. Det ville derfor være et stort ønske at man udbedrer og forbedrer vores infrastruktur mod området ved evt. at åbne og asfaltere Færgevejs forlængelse ved gocartbanen og ud mod vores område mod øst samt udbedrer Strandholmsvej/Humlegårdsvej/Fælledvej, så den bliver tålelig at køre på.

Det var også en mulighed at man beplantede (eller foretog andre naturmæssige forandringer) i området vest for Østersøbadet ud mod anlægsområdet. Der henligger ca. 150 – 200 tønder land mellem sommerhusområdet og anlægsområdet hvor der evt. kunne laves et mindre beplantningsområde med træer eller andet som en del af erstatnings reetableringen af naturområder for den nu blivende fabrik, der ellers skulle have givet plads til fugleø, laguner og vandrestier. Jeg er dog bekendt med problematikken og de særlige dyr og orkideer der vokser i området – men måske kan der etableres noget der går i tråd med den nuværende natur så alt bevares og der tages hensyn til den nuværende fauna og flora og samtidig måske endda er medvirkende til at evt. støj fra fabrikken dæmpes.”

Sund & Bælts bemærkninger:

Bevarelsen af elementfabrikken og arbejdshavnen er endnu ikke endelig politisk besluttet, men det følger af den politiske aftale af 28. juni 2021, Infrastrukturplan 2035, at Sund & Bælt skal undersøge muligheden for at bevare elementfabrik ved at foretage en miljøkonsekvensvurdering, der skal belyse påvirkningen af en række forhold heriblandt de bekymringer, der nævnes i høringssvaret om støj, støv, transport og andre gener i forbindelse med elementfabrikkens drift. Miljøkonsekvensvurderingen vil derudover indeholde forslag, der kan reducere disse påvirkninger i det omfang, det er muligt. Den samlede beskrivelse af projektet og dets miljøkonsekvenser, skal danne grundlag for en offentlig debat såvel som for Folketingets endelige beslutning om, hvorvidt projektet skal gennemføres. Det vil ske ved en ændring af anlægs- og driftsloven for Femern Bælt-projektet.

De gener med støj og støv mm., som sommerhusejerne i Østersøbadet har oplevet i forbindelse med anlægsarbejdet for elementfabrikken og arbejdshavnen, vil dog blive væsentligt reduceret, når elementfabrikken går i drift i 2023.

Der vil ikke blive taget stilling til økonomisk kompensation til naboer, som en del af miljøkonsekvensvurderingen. Det vil først være muligt at tage stilling til dette, såfremt bevarelsen af elementfabrikken besluttet af Folketinget med vedtagelse af ovennævnte lovændring. Hvorvidt en eventuel fortsat drift af tunnelementfabrikken vil give anledning til gener, som går udover den naboetlige tålegrænse, vil kunne prøves ved Kommissarius ved Statens Ekspropriationer på Øerne.

Tiltag for at reducere påvirkningen fra elementfabrikkens fortsatte drift vil blive afsøgt i miljøkonsekvensvurderingen. Beplantning i området mellem Østersøbadet og produktionsområdet,

som bliver foreslået i høringssvaret, hører under dette. En del af det område, der henvises til, er beskyttet mod tilstandsændringer (naturbeskyttelseslovens §3), hvilket reducerer mulighederne for at etablere beplantning i området.

Bevarelse af elementfabrik og arbejdshavn medfører ikke ændringer af planerne for oprettelse af et naturområde på det nye landområde længst mod Østersøbadet, men området vil, med forslaget om at bevare elementfabrik og arbejdshavn, blive afgrænset af arbejdshavnen mod vest, og den planlagte etablering af en naturlagune vil blive udskudt, indtil fabrik og arbejdshavn eventuelt nedrives på et senere tidspunkt. Der vil i miljøkonsekvensvurderingen blive taget stilling til, hvor og hvordan den allerede planlagte erstatningsnatur kan etableres.

2.4 HØRINGSSVAR NR. 4

"Jeg har modtaget information om at der er planer om at bevare element fabrikken efter tunnellen er færdigbygget.

Jeg har et sommerhus i Østersøbadet som jeg lejer ud og har været meget glad for naturen. Det er selvfølgelig irriterende at have støj fra byggeriet i en periode men da det på sigt skulle erstattes med et laguneområde med stisystemer som ville gøre naturen tilgængelig var det til at leve med. Hvis lagune projektet nu påtænkes at blive aflyst for istedet at bibeholde noget fabriksstøj synes jeg, at det er mindre heldigt. Jeg mener at det er problematisk at komme med dette senere, når man først har accepteret byggeriet mod at få naturen tilbage senere. Hvis der skal ligge en fabrik vil man jo sikkert også beholde den midlertidige industrihavn. Jeg forstår at man ønsker at bevare nogle arbejdspladser i Rødby, men der er nogle der betaler den pris.

1. Sommerhusområdet bliver mindre attraktivt når industri erstatter natur (lavere priser og mindre udlejning end vi ville have fået hvis den oprindelige plan blev beholdt)
2. Skønhedsværdien At fortsætte med larm og støv istedet for ro og natur er ikke attraktivt.
3. Miljø hensynet. Masser af fugle ville kunne bo og trækfugle mellemlande i lagune området. Diverse paddearter ville på rigtig gode betingelser.

Jeg håber at I vil lytte til sommerhusejerne i denne situation så vi undgår disse forringelser."

Sund & Bælts bemærkninger:

De gener med støj og støv mm., som sommerhusejerne i Østersøbadet har oplevet i forbindelse med anlægsarbejdet for elementfabrikken og arbejdshavnen, vil blive væsentligt reduceret, når elementfabrikken går i drift i 2023. Påvirkninger fra støj, lys, havmiljø mv. forbundet med elementfabrikens drift, efter Femern Bælt-projektet er afsluttet, vil blive undersøgt nærmere i miljøkonsekvensvurderingen. Elementfabrikken vil skulle drives inden for kravene i en kommunal miljøgodkendelse med hensyn til støj, lys og andre mulige gener, og der vil løbende blive optimeret på mulige tiltag til at reducere påvirkninger af miljøet og omgivelser.

Se tidligere svar vedrørende miljøhensyn og naturlagune i afsnit 2.3.

2.5 HØRINGSSVAR NR. 5

"Jeg tænker det er lidt trist når man har set, hvad der skulle have være lavet af smukke grønne områder.

Det er jo også en ret stor fabrik der bliver lagt så tæt på fredede områder. tænker der er mere end rigeligt der er revet ned og nuværende boende der har generne. En kæmpe betonfabrik er måske ikke lige det største ønske."

Sund & Bælts bemærkninger:

Undersøgelser af påvirkningen af bevarelsen af elementfabrikken på mennesker og miljø herunder de omkringliggende fredede områder og arter vil indgå i miljøkonsekvensvurderingen. For uddybning se ovenstående svar vedrørende den planlagte naturlagune under afsnit 2.3.

2.6 HØRINGSSVAR NR. 6

"Lolland Kommune ser med stor tilfredshed på, at der nu tages hul på en egentlig vurdering af fordele og konsekvenser ved at bevare elementfabrikken ved Rødbyhavn.

Lolland Kommune har gennem længere tid været fortalende for at udnytte den allerede foretagne investering i elementfabrikken. Kommunen er at den klare overbevisning, at en bevarelse af elementfabrikken og arbejdshavnen vil medføre store samfundsmæssige gevinster.

Lokalt vil en bevarelse af elementfabrikken understøtte beskæftigelsen og en fastholdelse af den positive udvikling, som området oplever under anlægsfasen. Det drejer sig både om jobs på selve fabrikken og om afledt beskæftigelse blandt underleverandører inden for bygge/anlæg, virksomhedsservice mv.

Samtidig vil en bevarelse have store samfundsøkonomiske gevinster for det danske samfund i bredere forstand. Investeringen i elementfabrikken i Rødbyhavn er allerede foretaget, og genbruges faciliteterne ved kommende infrastrukturprojekter, kan de realiseres væsentligt billigere. Tilsvarende vil elementfabrikken og arbejdshavnen være oplagte faciliteter i forhold til den voldsomme udbygning af vedvarende energi i Nordsøen og Østersøen, der planlægges i de kommende år.

Endelig er det værd at fremhæve de miljømæssige gevinster ved at bevare fabrikken. Ny infrastruktur og udbygning af den vedvarende energiproduktion vil under alle omstændigheder kræve produktionsfaciliteter på land. Skal disse etableres andre steder, vil der være behov for at inddrage nye arealer og eksisterende naturressourcer.

I forbindelse med idéfasen vil Lolland Kommune gerne understrege følgende forhold, der i vores optik er en forudsætning for bevare elementfabrikken:

- Grundvandsreserverne på Lolland er under pres, og der vil ikke være mulighed for at levere grundvand til fabrikken, når Femern projektet er afsluttet. Det er derfor en forudsætning, at den fremtidige produktion på fabrikken sker med teknisk vand.
- En aktiv fabrik er et stort aktiv, men det modsatte kan siges om et produktionsanlæg i forfald. Der skal derfor fortsat være en ansvarlig ejer (formodentlig staten) som kan garantere, at fabrikken bliver fjernet, når der på et tidspunkt ikke er behov for den længere.
- Det er Lolland Kommunes forventning, at alle miljøforhold iht. til den nuværende anlægslov overholdes ved en bevarelse af elementfabrikken. Det indebærer bl.a. et behov for at finde alternativ til den planlagte erstatningsnatur.

Det ændrer ikke på Lolland Kommunes overordnede vurdering af planerne om at bevare elementfabrikken: En varig produktion vil både ud fra en lokaløkonomisk, en samfundsøkonomisk og en bæredygtighedsbetragtning være en gevinst."

Sund & Bælts bemærkninger:

Det er en forudsætning i miljøkonsekvensvurderingen, at vand til sanitære formål leveres af Lolland Forsyning i henhold til vandforsyningsloven. Vand til sanitære formål udgør dog en meget lille del af elementfabrikken forbrug af vand i en kommende driftssituation. I miljøkonsekvensvurderingen vil det blive undersøgt, om såkaldt teknisk vand vil kunne anvendes til betonproduktion, herunder havvand, spildevand eller overfladevand, som renses for bakterier og salt.

Det vil fremgå af miljøkonsekvensvurderingen, at produktionsområdet i givet fald skal nedtages på samme vis som beskrevet i den oprindelige miljøkonsekvensvurdering af Femern Bælt-

projektet, når elementfabrikken ikke længere vurderes at være tidssvarende eller relevant for nye projekter.

Bevarelsen af elementfabrikken tager udgangspunkt i en videreførelse af den drift af tunnelelementfabrikken, der er beskrevet og vedtaget med anlægsloven for den faste forbindelse over Femern Bælt. Konsekvenserne for mennesker og miljø ved en fortsat drift af elementfabrikken på ubestemt tid undersøges i miljøkonsekvensvurderingen. Se ovenstående svar vedrørende erstatningsnatur i afsnit 2.3.

2.7 HØRINGSSVAR NR. 7

"Vi købte vores sommerhus i oktober 2019 i Østersøbadet. Da vi købte vores sommerhus, var det meningen, at fabrikken skulle rives ned efter at tunnelen var færdiggjort. Vi føler, at vi er blevet ført bag lyset, da vi nu hører, at den kommer til at fortsætte.

Vi har yderligere følgende kommentarer til projektet:

- At det skulle være en af Danmarks største arbejdspladser, men 2/3 er udenlandsk arbejdskraft !!
- At cykelstien langs Færgevej er meget hårdt belastet af sten og pladder. Den burde holdes mere ren, hvis den skal bruges til cykelsti. Da vi købte sommerhuset var det med henblik på, at kunne cykle sikkert og hurtigt til Rødby. For fremtiden skal vi uden om en fabrik og med en del farlig trafik.
- Ang. Det grønne rekreative område som var lovet, bliver vi åbenbart snydt for, da fabrikken fortsætter. Det eneste vi har fået herhenne er: støj, lys, trafik, samt havmiljøet er blevet yderligere belastet.
- At der må findes en løsning mht. drikkevand. Der burde findes en løsning til støbning uden brug af vores dyrebare drikkevand !!
- At vi synes, at det ville være en god ide at få beplantet voldene ind mod Østersøbadet, så det kunne tage noget af den støj, der er gennem dagen og lyset der er om natten.

Selvfølgelig vidste vi, at der ville være nogle gener i forbindelse med tunnelprojekt, men det ville jo kun være midlertidigt. Nu ser det sort ud!!"

Sund & Bælts bemærkninger:

Det er forventningen, at bevarelse og fortsat drift af produktionsområdet alt andet lige vil bidrage til at tiltrække og fastholde beskæftigelse på Lolland og i regionen mere bredt set.

Beskæftigelseseffekterne ved en bevarelse af elementfabrikken vil forventeligt ikke være begrænset til de arbejdspladser, der direkte skabes ved fortsat produktion på elementfabrikken. Der forventes også indirekte beskæftigelseseffekter ved en generel øget efterspørgsel inden for fx oplevelsesøkonomi, byggeriet mv.

Femern A/S er opmærksom på sten og mudder på cykelstien ved Færgevej i forbindelse med anlægsarbejdet på Femern Bælt-projektet. Adgangsveje og cykelstier bliver løbende eftersat, vejbrønde bliver oprenset og vejrabatter vedligeholdt. Derudover sørger entreprenørerne for løbende at feje adgangsvej og cykelstier de første 100 meter ind til byggepladserne, for at mudder fra byggepladserne ikke spredes rundt på vejene. I driftsfasen for elementfabrikken vil mudder og sten på veje og cykelstier blive minimeret, da der i denne fase ikke foregår jordarbejder på fabriksområdet, samt at køreveje på elementfabrikken vil være befæstede. Se tidligere svar vedrørende cykelsti i afsnit 2.1.

Se ovenstående svar vedrørende naturområdet på det nye landområde, der grænser op til Østersøbadet samt erstatning for den planlagte naturlagune i afsnit 2.1 og 2.3.

Påvirkninger fra støj, lys, på havmiljø mv. forbundet med elementfabrikkens drift vil blive undersøgt nærmere i miljøkonsekvensvurderingen. For en uddybning se tidligere svar vedrørende kommunal miljøgodkendelse i afsnit 2.4.

Vedrørende efterspørgsel efter alternativ løsning til brug af drikkevand til betonproduktion se svar til Lolland Kommune i afsnit 2.6, hvor der redegøres for brug af teknisk vand til betonproduktion.

Voldene omkring produktionsområdet har status som diger, og der er restriktive regler for, hvordan man kan beplante disse. Der vil i miljøkonsekvensvurderingen blive taget stilling til ønsket om beplantning på voldene ind mod Østersøbadet.

2.8 HØRINGSSVAR NR. 8

"Pågældende høringssvar fremfører argumenter for at Tunnelementfabrikken skal nedrives og IKKE bevares.

1. "Lov om anlæg og drift af en fast forbindelse over Femern Bælt med tilhørende landanlæg i Danmark" af 04/05/2015 (2014/1 LSF 141) er gældende og ikke historisk eller ophævet. Anlægsloven er heller ikke erstattet af en anden lov. Anlægsloven erstatter eller tilsidesætter anden lovgivning, herunder Planloven og dermed udarbejdelse af lokal og regionalplaner for Rødby og i nogen udstrækning for Lolland. I anlægsloven skal tunnelementfabrikken nedrives og der henvises f.eks. til "hvori bl.a. indgår en specialdesignet tunnelementfabrik, som **skal nedrives** efter kyst til kyst-projektets gennemførelse." Overvejelser om hvad der skal ske med området for tunnelementfabrikken, er klart beskrevet i anlægsloven ved "idet tunnelementfabrikken skal nedtages **og området reetableres** efter anlægsfasens afslutning." Anden anvendelse kan først blive overvejet når anlægsloven er ophævet og skal følge Planloven og proces skal varetages af Lollands Kommune. **Hvilken lovhjemmel mener Sund og Bælt er givet for at igangsætte en høring om bevarelse af Tunnelementfabrikken?**

2. Området med tunnelementfabrikken er bedst tjent med at indgå i en lokal forankret demokratisk proces varetaget af Lollands Kommune og under Planloven, og ikke som del af en anlægslov besluttet i Folketinget med begrænset eller ingen mulighed for lokal inddragelse eller deltagelse.

3. Tunnelementfabrikken vil i mere end 6 år give støv og støj op til 70db til hele Rødby Havn. At fortsætte i 25 år grænser til det utilstedelige og ikke hvad borgerne i Rødbyhavn er stillet i udsigt.

4. Forudsætningen for en bevarelse af tunnelementfabrikken er en naiv forventning til behov for betonelementer til andre infrastrukturprojekter, herunder en eventuel Kattegatforbindelse og Havnetunnelen i København. Modstanden mod unødvendige infrastrukturprojekter er stor og bliver kun større. Inflation, stigende priser på råvarer, mangel på råvarer (grus, sten, cement, stål), CO₂ afgifter og manglende finansiering til infrastrukturprojekter på mere end 550 milliarder kr. gør at en fremtidig anvendelse af eller behov for elementfabrikken fremstår som naiv og ubegrundet.

5. Med en elementfabrik bliver Lolland endnu mere afhængig af eksterne forhold uden kontrol eller indflydelse på.

6. Lolland har behov for at udvikle sig i sin egen retning, der adskiller sig fra det stereotype billede af udkants Danmark. Bevares tunnelementfabrikken, bevares Lolland og især Rødbyhavn fastlåst i denne stereotyp. Rødbyhavn skal være på forkant af den grønne omstilling med vindmøller og solceller, som området for tunnelementfabrikken var tiltænkt. Det første billede i Danmark for rejsende eller det sidste skal ikke være en mastodont over et forældet syn på udvikling, manglende nærdemokrati eller et manglende hensyn til natur og miljø.

7. Tunnelementfabrikken vil ikke give nævneværdige arbejdspladser til Lolland, men vil snarere besværliggøre en udvikling i Rødbyhavn og begrænse muligheden for udvikling for andre virksomheder og turisme.

8. Drikkevandsressourcerne er under pres, også på Lolland, og bevarelse eller fortsættelse af elementfabrikken, er ikke en mulighed, hvis der skal være rent grundvand for alle på Lolland. Det er vigtigt at alle har adgang til rent, billigt og stabilt grundvand. Lolland har et valg om der stadig

skal være landbrug og udvikling eller man i stedet skal lave beton til nødvendige infrastrukturprojekter andre steder i Danmark. Der er ikke grundvand til alle.

9. Elementfabrikken vil båndlægge et vigtigt område i Rødbyhavn uden garanti for at fabrikken anvendes. I stedet skal området frigives til nye anvendelser.

10. Den kumulative effekt på økosystemerne i Østersøen af Lynetteholmen, Kattegatforbindelsen, Femern-forbindelsen og en bevarelse af elementfabrikken, kan vise sig at være for voldsom med risiko for et totalt nedbrud fra iltvind og begrænset saltvandsindstrømning til Østersøen.”

Sund & Bælts bemærkninger:

Det er korrekt, at anlægs- og driftsloven fortsat er gældende, og at denne fastslår, at produktionsområdet, herunder tunnelelementfabrikken, er et midlertidigt område, som skal nedtages, når produktionen af tunnelelementer til Femern Bælt-forbindelsen er afsluttet. Bevarelse af tunnelelementfabrikken vil således kræve, at Folketinget vedtager en ændring af anlægs- og driftsloven.

Det følger af Aftale om Infrastrukturplan 2035, at Sund & Bælt skal undersøge muligheden for at bevare den kommende tunnelelementfabrik. Denne undersøgelse indebærer, at der bl.a. er behov for at foretage en miljøkonsekvensvurdering, hvor man vurderer, hvilke konsekvenser det vil have for miljøet, hvis elementfabrikken ikke nedrives som forudsat i anlægs- og driftsloven, men i stedet bevares. At der udarbejdes en miljøkonsekvensvurdering er derfor et naturligt led i undersøgelserne af muligheden for at bevare elementfabrikken og dermed det fremtidige beslutningsgrundlag.

I høringssvaret anføres synspunktet, at området for tunnelelementfabrikken vil være bedst tjent med at indgå i en proces varetaget af Lolland Kommune og under planloven. Anlæggelsen af Femern Bælt-forbindelsen er et nationalt og internationalt projekt vedtaget ved lov. Bevarelse af elementfabrikken vil derfor skulle vedtages af Folketinget som en ændring af den gældende anlægs- og driftslov.

I forbindelse med høringen af den gældende anlægs- og driftslov i 2015 bemærkede Lolland Kommune i sit høringssvar, at det var kommunens vurdering, at der skulle åbnes op for i den sidste del af anlægsfasen at tage stilling til, om produktionsanlæg og havnefacilitet skulle fjernes, eller om der kunne findes en varig anvendelse. Transportministeriet kvitterede i høringsnotatet med, at i det tilfælde der i god tid inden planlagt nedtagning kom et konkret forslag om at bevare produktionsfaciliteterne, ville Femern A/S kunne forhandle med entreprenørerne, forudsat at det håndteres som en projektændring i henhold til anlægs- og driftslovens bestemmelser i forhold til projektets VVM-materiale. Det er den situation, som nu er opstået, da der foreligger et konkret forslag om at bevare produktionsfaciliteterne samtidig med, at anlægsarbejdet er nået dertil, hvor det af hensyn til den videre planlægning skal besluttes, om produktionsområdet skal nedtages eller bevares. I den gældende anlægs- og driftslov er der taget højde for, at der kan opstå situationer, som ligger uden for den bemyndigelse, der er givet med anlægs- og driftslovens §§ 1 og 2, og som derfor forudsætter en ændring af loven. I forbindelse med miljøkonsekvensvurderingsprocessen vil Sund & Bælt sikre, at der løbende sker inddragelse af offentligheden. Lolland Kommune vil have mulighed for at afgive bemærkninger af flere omgange i processen, herunder i forbindelse med denne tidlige idéfasehøring, i forbindelse med en myndighedshøring af afgrænsningsnotat for miljøkonsekvensvurderingen og i forbindelse med den offentlige høring af henholdsvis selve miljøkonsekvensvurderingen og udkast til lovændring. Derudover er Lolland Kommune godkendelsesmyndighed for miljøgodkendelsen af elementfabrikken og kan dermed fastsætte krav til en fremtidig driftssituation.

Tilsvarende har alle naboer, virksomheder, interesseorganisationer mv. mulighed for at afgive bemærkninger og forslag under både idéfasehøringen, som er afholdt, og de kommende offentlige høringer af udkast til miljøkonsekvensrapport og af udkast til forslag til ændring af anlægs- og driftsloven.

Påvirkninger fra støv, støj, lys mv. forbundet med elementfabrikkens drift vil blive undersøgt nærmere i miljøkonsekvensvurderingen. For uddybning se tidligere svar vedrørende kommunal miljøgodkendelse i afsnit 2.4.

Der er på nuværende tidspunkt ikke truffet beslutning om konkrete projekter, der i fremtiden vil kunne anvende elementfabrikken. Udover at levere betonelementer til fremtidige statslige infrastrukturprojekter, som f.eks. Østlig Ringvej, vil fabrikken også kunne bruges til andre statslige (og ikke statslige) projekter, som kræver en industriel produktionsmetode og udskibningsfaciliteter. Det kunne f.eks. være betonfundamenter til store havvindmøller eller andre vedvarende energianlæg, der skal etableres i fremtiden som led i den grønne omstilling.

Socioøkonomiske effekter af bevarelsen af elementfabrikken vil blive vurderet som en del af miljøkonsekvensvurderingen, herunder effekter for turisme, friluftsliv, materielle goder, befolkning, arbejdspladser mm. Se afsnit 2.7 vedrørende beskæftigelseseffekterne ved bevarelse af elementfabrikken.

I høringssvaret fremgår synspunktet, at bevarelsen af elementfabrikken vil fastholde Lolland i et stereotyp billede af Udkantsdanmark. Lolland Kommune giver i sit høringssvar (afsnit 2.6) udtryk for, at kommunen er af den klare overbevisning, at en bevarelse af elementfabrikken og arbejdshavnen vil medføre store samfundsmæssige gevinster og vil fastholde den positive udvikling, som området oplever under anlægsfasen.

I høringssvaret bemærkes det, at drikkevandsressourcerne er under pres på Lolland. Se svar til Lolland Kommune i afsnit 2.6.

Vedrørende nedtagning af elementfabrikken, når elementfabrikken ikke længere vurderes at være tidssvarende eller relevant for nye projekter, se svar til Lolland Kommune i afsnit 2.6.

I miljøkonsekvensvurderingen vil de potentielle påvirkninger fra bevarelsen af elementfabrikken relateret til hydrografi herunder strømforhold og vand- og saltudveksling blive undersøgt.

De kumulative påvirkninger af hydrografi, herunder blokering og tilførsel af saltvand til Østersøen, vil blive undersøgt som en del af miljøkonsekvensvurderingen.

2.9 HØRINGSSVAR NR. 9

"Modstanderforeningerne mod en kattegatforbindelse er blevet opmærksomme på, at Sund og Bælt i forbindelse med igangsættelse af en miljøkonsekvensvurdering (VVM) som grundlag for en politisk beslutning om at bevare Femern Bælt-tunnelens elementfabrik ved Rødbyhavn, har inviteret til at indsende ideer og forslag.

Elementfabrikken har hidtil været planlagt til at blive revet ned, når dens opgaver i forbindelse med Femernforbindelsen er tilendebragt, men nu lægges der op til, at den skal fortsætte også efter Femernforbindelsen er etableret.

Formålet med en fortsættelse af Elementfabrikken må, efter vores opfattelse, primært have det formål at skulle anvendes til at bygge elementer til en kattegatforbindelse.

En beslutning om at bevare Elementfabrikken hænger derfor tæt sammen med en beslutning om at bygge en kattegatforbindelse. Som bekendt mener modstanderne mod en kattegatforbindelse ikke, der skal være en kattegatforbindelse, og grundlaget for en eventuel beslutning foreligger ikke på nuværende tidspunkt. En bevarelse af Elementfabrikken vil derfor være unødvendig og bør ikke finde sted.

At spørgsmålet om bevarelse af Elementfabrikken bringes op på nuværende tidspunkt skaber frygt i modstanderforeningerne for, at planlægning af og beslutninger om en kattegatforbindelse er langt længere fremme, end hvad der tilkendes gives om, at processen vil være åben, transparent og med reel borgerinddragelse.

Som yderligere grunde til bekymring om, hvad der foregår, kan nævnes Sund og Bælts for nylig annoncerede udbud, som blev trukket tilbage, da der kom offentlig opmærksomhed på det, samt at der for tiden bl.a. søges efter en "dialogkonsulent til borgerinddragelse" til en nyoprettet stilling.

Modstanderforeningerne mod en kattegatforbindelse skal som følge af ovenstående anmode om:

- en redegørelse for, hvorfor spørgsmålet om bevarelse af Elementfabrikken bringes op på nuværende tidspunkt,
- aktindsigt i Sund og Bælts korrespondance i anledning af overvejelser om bevarelse af Elementfabrikken,
- en tilkendegivelse om åbenhed, transparens og borgerinddragelse i det fortsatte forløb."

Sund & Bælts bemærkninger:

Det følger af Aftale om Infrastrukturplan 2035, at Sund & Bælt skal undersøge muligheden for at bevare den kommende tunnelelementfabrik. Denne undersøgelse indebærer, at der bl.a. er behov for at foretage en miljøkonsekvensvurdering, hvor man vurderer, hvilke konsekvenser det vil have for miljøet, hvis elementfabrikken ikke nedrives som forudsat i anlægs- og driftsloven, men i stedet bevares. Sund & Bælt har indledt denne miljøkonsekvensvurdering med en offentlig idé- og forslagsfase, hvor borgere, virksomheder, myndigheder og andre interesserede har mulighed for at komme med idéer, forslag og synspunkter, der kan indgå i det videre arbejde. Der blev holdt borgermøder herom den 13. og 17. november 2022. Der kan læses mere om projektet på Sund & Bælts hjemmeside: [Bevarelse af elementfabrikken \(sundogbaelt.dk\)](https://sundogbaelt.dk).

At der udarbejdes en miljøkonsekvensvurdering, herunder offentlige høringer, er et naturligt led i undersøgelserne af muligheden for at bevare elementfabrikken og dermed det fremtidige beslutningsgrundlag.

Sund & Bælt vil i det fremadrettede arbejde naturligvis have en fortsat åben og inddragende dialog med borgerne.

Anmodningen om aktindsigt er selvstændigt håndteret.

2.10 HØRINGSSVAR NR. 10

Høringssvaret er Lokallisten Lollands ideoplæg om fortsat drift af tunnelelementfabrikken i Rødbyhavn.

På baggrund af idéoplæggets omfang er det valgt blot at uddrage de centrale emner i nærværende høringsnotat.

Det indsendte idéoplæg redegør for fem potentialer for anvendelse af produktionsområdet ved Rødbyhavn, efter produktionen af elementer til Femern Bælt-forbindelsen er afsluttet.

De fem potentialer kan resumeres således:

1. Råstofindvinding fra Østersøen og Langelandsbæltet
2. Ferskvand fra lokale pumpestationer til rensning af sand og grus til byggeformål
3. Behandlingsanlæg til forædling af råstoffer
4. Understøttelse af produktionen af grøn el
5. Model- eller skibsværft.

Sund & Bælts bemærkninger:

Forslagene i det modtagne idéoplæg ligger, som indsender også selv skriver, uden for rammerne af miljøkonsekvensvurderingen for bevarelse af elementfabrikken.

Sund ≈ Bælt

Sund ≈ Bælt